

(इंग्रजीत टंकलिखित न्यायनिर्णयाचा मराठी अनुवाद)

[१९९७] १ एस.सी.आर.१००७

नगर परिषद, मंडसौर

- वि.-

फकीरचंद आणि आणखी एक

६ फेब्रुवारी, १९९७

[न्या. जी. एन. रे आणि न्या. जी. टी. नानावती.]

दिवाणी प्रक्रिया संहिता, 1908:

अपील - कायदेशीर प्रतिनिधींना रेकॉर्ड वर न आणल्यामुळे समाप्त - सह-मालकांनी अपीलकर्त्यांच्या विरोधात कायमस्वरूपी मनाई आदेशाची मागणी करणारा दावा दाखल केला - नगरपालिका - न्यायचौकशी न्यायालयाने दावा निकाली काढला - नगरपालिकेने अपील दाखल केले - अपील प्रलंबित असताना सहमालकाचा मृत्यू - नगरपालिका मृत सहमालकाच्या कायदेशीर प्रतिनिधींना रेकॉर्ड वर आणत नाही - परिणामी उच्च न्यायालयाने ती अपील समाप्त झाल्याचे ठरवले - नगरपालिकेकडून सर्वोच्च न्यायालयासमोर अपील- - दाव्यावरून असे निश्चितपणे गृहीत धरले जाऊ शकत नाही की मालमत्ता ही सहदयकी मालमत्ता होती जी कर्ताद्वारे दर्शविली जाऊ शकते - ती सहदयकी मालमत्ता आहे असे गृहीत धरून कोणताही सदस्य कर्ता म्हणून काम करत होता असे सूचित करण्यासाठी काहीही नव्हते - दुसरीकडे हे स्पष्ट होते की वादी मालमत्तेचे सह-मालक म्हणून त्यांच्या अधिकाराचा वापर करू इच्छित होते आणि त्यांनी कोणालाही कर्ता म्हणून काम करण्यास अधिकृत केलेले नाही - अशा परिस्थितीत घेण्यात आलेला उच्च न्यायालयाचा आदेश चुकीचा नव्हता.

दिवाणी अपील अधिकारिता : 1982 चे दिवाणी अपील क्र. 3012 (एन).

1968 च्या एस.ए. क्र. 115 मधील मध्य प्रदेश उच्च न्यायालयाच्या दिनांक 31.8.79 च्या न्यायनिर्णय आणि आदेशावरून.

अपीलकर्त्यासाठी एस. के. गंभीर.

उत्तरवादींसाठी डॉ. एन. एम. घाटते आणि एस.व्ही. देशपांडे

न्यायालयाचा पुढील आदेश देण्यात आला:

विलंब क्षमापित केला.

सबस्टिट्यूशन अर्जातील दुरुस्तीसाठी अर्ज करण्यास परवानगी आहे.

या अपीलातील निर्णयासाठी जो छोटा प्रश्न उद्भवला तो म्हणजे उच्च न्यायालयाने 1968 च्या एस.ए. क्र. 115 मधील आक्षेपार्ह निर्णय ज्याद्वारे अपीलकर्ता-नगरपरिषद, मंदसौर यांनी दाखल केलेले अपील, सह-मालकांपैकी एकाचे कायदेशीर प्रतिनिधी, कनिष्ठ अपील न्यायालयासमोर अपील प्रलंबित असताना रेकॉर्ड वर आणले गेले नव्हते या वस्तुस्थितीच्या पार्श्वभूमीवर समाप्त करण्यात आले होते, हा योग्य निर्णय घेतला होता की नाही.

येथे असे नमूद केले जाऊ शकते की सुरुवातीला तीन वादी, जे हिंदू कुटुंबाच्या संयुक्त मालमत्तेचे मालक असल्याचा दावा करणारे भाऊ होते, त्यांनी मंदसौर महानगरपालिकेविरुद्ध मालमत्तेवर आपला हक्क दाखवून कायमस्वरूपी मनाई आदेशासाठी दावा दाखल केला. अशा दाव्याचा निकाल चौकशी न्यायालयाने दिला आणि त्यानंतर नगरपालिकेने कनिष्ठ अपील न्यायालयात अपील केले. अशा अपील

प्रलंबित असताना, तीन भावांपैकी एकाचा मृत्यू झाला होता. अशा मृत्यूची माहिती असूनही नगरपालिकेने मृत भावाचे वारस आणि कायदेशीर प्रतिनिधींना रेकॉर्ड वर आणले नाही, परंतु मृत भावाचे नाव पक्षांच्या गटातून काढून टाकावे, असा अर्ज केला. त्यानंतर उर्वरित वादींनी प्रश्न उपस्थित केला की सहमालकांपैकी एकाचे वारस आणि कायदेशीर प्रतिनिधी रेकॉर्ड वर आणले गेले नसल्यामुळे अपील संपूर्णतः समाप्त झाले होते. अशा युक्तिवादाला आक्षेपार्ह निर्णयाद्वारे समर्थन देण्यात आले आहे.

अपीलकर्त्याची बाजू मांडणारे विद्वान वकील श्री. एस. के. गंभीर यांनी आमच्यासमोर असा युक्तिवाद केला की वादीने वादपत्रात असे कथन केले होते की मालमत्ता ही संयुक्त हिंदू कौटुंबिक मालमत्ता असल्याने अशा मालमत्तेचे प्रतिनिधित्व संयुक्त कुटुंबाचे कर्ताने केले पाहिजे आणि मोठा भाऊ जिवंत असल्याने असे मानले पाहिजे की अशा संयुक्त हिंदू कौटुंबिक मालमत्तेचे प्रतिनिधित्व मोठा भाऊ करत होता आणि त्या परिस्थितीत संपूर्ण अपील समाप्त करण्याचा प्रश्नच उद्भवत नाही .

तथापि, श्री. गंभीर यांचा असा युक्तिवाद आम्ही स्वीकारू शकत नाही कारण वादपत्रात केलेल्या कथनावरून हे निश्चितपणे सांगितले जाऊ शकत नाही की ही मालमत्ता सहृदयकी मालमत्ता होती जिचे प्रतिनिधित्व कर्ता करू शकत होता. वडिलांच्या मृत्यूनंतर हे तिन्ही भाऊ या संयुक्त हिंदू कौटुंबिक मालमत्तेचे मालक झाले, असे अभिकथन वादपत्रात करण्यात आले आहे. येथे असे सूचित केले जाऊ शकते की जर ती सहृदयकी मालमत्ता असती तर वडिलांच्या मृत्यूपूर्वीही मुले सहृदयाद झाले असते आणि मालमत्तेची मालकी मिळवण्यासाठी वडिलांच्या मृत्यूपर्यंत वाट पाहण्याची गरज नसती. दाव्यातील प्रकथनांचा खरोखर अर्थ असा आहे की विवादित मालमत्ता ही त्या तीन संयुक्त मालकांची अविभाजित मालमत्ता होती ज्यांना त्याच्या मृत्यूनंतर वडिलांचे हित वारशाने मिळाले होते. त्या व्यतिरिक्त,

जरी असे गृहित धरले की ती सहृदयकी मालमत्ता होती, परंतु कुटुंबातील कोणताही एक सदस्य किंवा सर्वात मोठा पुरुष सदस्य संयुक्त कुटुंबाचा कर्ता म्हणून काम करत होता हे सूचित करण्यासाठी रेकॉर्ड वर काहीही नाही. याउलट, असे दिसते की सर्व सह-मालकांनी मनाई आदेशासाठी हा दावा दाखल केला, जो त्या सर्वांचा मालमत्तेचा सह-मालक म्हणून त्यांच्या अधिकाराचा वापर करण्याचा हेतू आहे आणि त्यांनी त्यांच्यापैकी कोणालाही संयुक्त हिंदू कौटुंबिक मालमत्तेचा कर्ता म्हणून मालमत्तेचे प्रतिनिधित्व करण्यासाठी अधिकृत केलेले नाही असे सूचित करतो. उपरोक्त परिस्थितीत, उच्च न्यायालयाचा निर्णय चुकीचा असल्याचे म्हटले जाऊ शकत नाही ज्यासाठी या न्यायालयाच्या कोणत्याही हस्तक्षेपाची आवश्यकता आहे. त्यामुळे अपील अयशस्वी होते आणि खर्चाबाबत कोणत्याही आदेशाशिवाय फेटाळली जाते.

टी. एन. ए

अपील फेटाळण्यात आली.

अस्वीकरण

"या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याचा / तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरिता वापर करता येणार नाही. तसेच, इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरीता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबाजवणीकरीता वैध मानला जाईल."
